

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

معاونت تحقیقات و فناوری

برنامه استراتژیک 5 ساله مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت (SDH)

1394-1399

مقدمه:

معرفی مرکز تحقیقات:

مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت دانشگاه علوم پزشکی بیرجند (SDH) به عنوان مرکز تحقیقات سلامت خانواده با هدف ایجاد شرایط مناسب تحقیقاتی برای اعضاء هیات علمی دانشگاه و دیگر پژوهشگران و هدایت و حمایت پژوهشهای کاربردی سلامت خانواده برای حفظ و ارتقاء سطح سلامت خانواده و جامعه در اردیبهشت ماه ۱۳۹۰ تشکیل و شروع به کار نموده و با تغییر عنوان به "مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت" در تاریخ 1391/10/30 مورد تایید و تصویب نهایی قرار گرفته است.

این مرکز پس از مدت 5 سال فعالیت، ضروری می بیند نقشه راه خود را بازبینی نماید. شناسایی دقیق تر محیط بیرونی و درونی سازمان و حرکت نظام مند در 5 سال آینده از جمله نیازهای فعلی برای تدوین برنامه مرکز است. در سال های اخیر داشتن برنامه برای همکاری در دستیابی به چشم انداز 20 ساله کشور در بخش سلامت، یافتن راه حل در مورد مشکلات اصلی مردم کشور در حوزه عوامل اجتماعی موثر بر سلامت در سطح بین المللی از دیگر ضرورت های تدوین برنامه راهبردی است. انتظار می رود نتایج این طرح به شرح زیر مورد استفاده قرار گیرد:

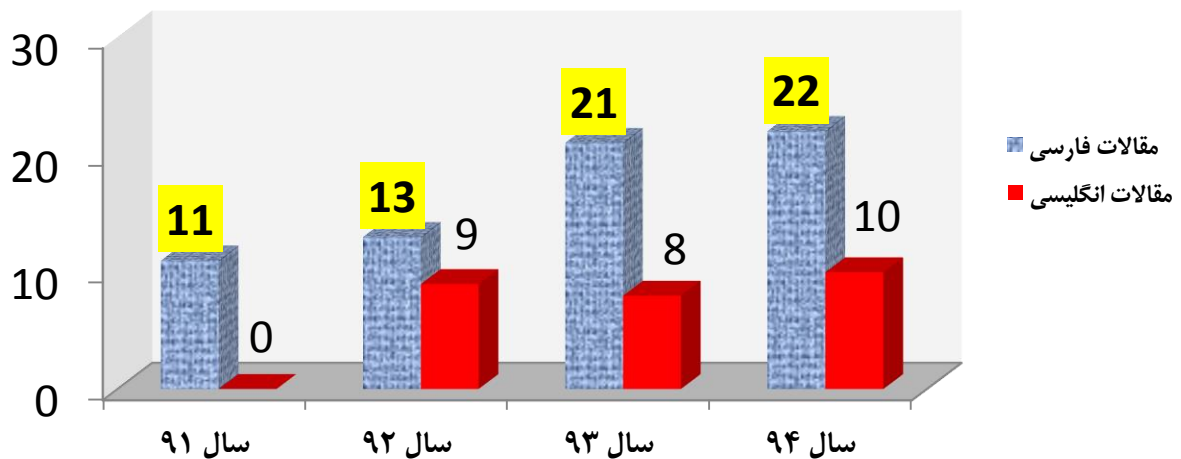
- 1) ایجاد نظام پایش و مراقبت از عملکرد مرکز در 5 سال آینده
- 2) ایجاد زبان و نگاه مشترک بین مدیران، محققان و کارشناسان مرکز تحقیقاتی
- 3) استفاده در معرفی و بازاریابی مرکز به گروه سیاست گذار و گروه های مردمی
- 4) سرمایه گذاری در کاربردی کردن تحقیقات
- 5) استفاده در جهت تامین و هزینه کارکرد منابع مالی مرکز و همچنین جذب نیروی انسانی مجرب
- 6) استفاده از الگوی به کار گرفته شده در سایر مراکز تحقیقاتی قطب

هدف اصلی این مرکز، انجام پژوهش پیرامون تحقیقات نظام سلامت با تاکید بر عوامل اجتماعی موثر بر سلامت به منظور ارتقاء سطح سلامت افراد و جامعه بوده است. تعمیق و تعمیم اصول و مبانی اخلاق حرفه ای و ارزشهای اسلامی در حیطه

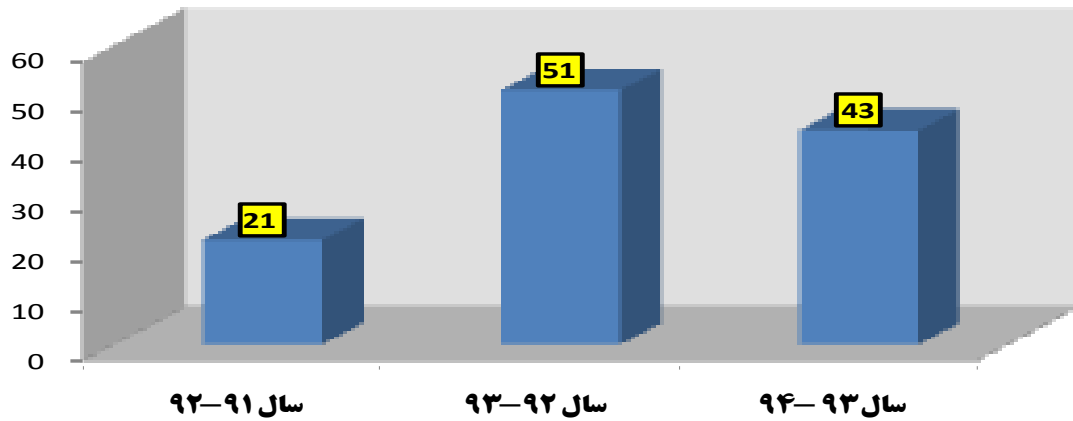
فعالیت های مربوطه، ارائه و نشر داخلی و بین المللی نتایج تحقیقات و نوع آوری و کوشش در جلب همکاری مراکز تحقیقاتی و اجرایی داخل و خارج از کشور از دیگر اهداف محسوب شده است.

در حال حاضر در این مرکز 29 هیات علمی، 65 غیر هیات علمی و 61 دانشجو عضو و فعالیت دارند. پژوهشگران این مرکز تا کنون موفق به انتشار 29 مقاله در مجلات بین المللی و 56 مقاله در مجلات داخلی و ارائه 13 مقاله در کنگره های بین المللی و 112 مقاله در کنگره های کشوری شده اند. چاپ و انتشار کتاب با عنوان راهنمای پیشگیری از سرطان پستان و سرویکس از مجموعه فعالیت ها و اقدامات این مرکز محسوب می گردد. به طور خلاصه اهم فعالیت های انجام شده طی سالهای 91 تا 94 به شرح ذیل می باشد:

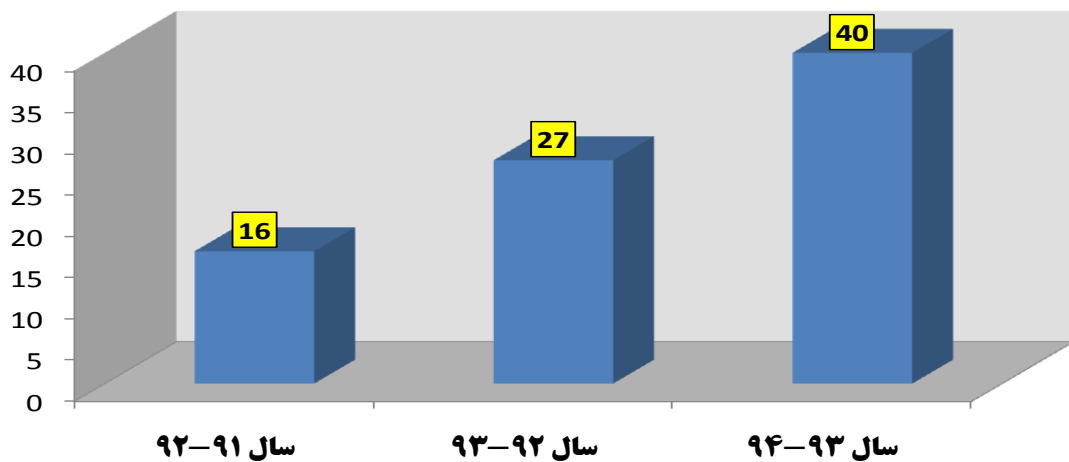
مقایسه تعداد مقالات چاپ شده فارسی و انگلیسی توسط اعضای مرکز طی سالهای 91 تا 94

مقایسه تعداد مقالات ارائه شده در همایشها توسط اعضای مرکز طی سال های ۹۱ تا ۹۴

مقایسه تعداد طرح های تحقیقاتی انجام شده توسط اعضای مرکز طی سال های ۹۱ تا ۹۴

✓ کسب موافقت قطعی از وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و ارتقاء جایگاه و رتبه مرکز تحقیقات در زمینه

پژوهشهای مرتبط با عوامل اجتماعی موثر بر سلامت

✓ کسب رتبه برتر در سطح مراکز تحقیقاتی دانشگاه های علوم پزشکی کشور

ریالت:

مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت مصمم است تا با شناخت عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، با استفاده از توانمندی های علمی و عملی موجود، از طریق هدایت، حمایت و طراحی و اجرای پژوهش های کاربردی با خلق و ترجمان دانش مورد نیاز، بتواند نقش خود را در راستای تامین، حفظ و ارتقای سلامت جامعه ایفا نماید.

ارزش:

- 1) حفظ ارزشهای اسلامی - انسانی و رعایت اصول اخلاق در پژوهش
- 2) تحقیق بر اساس نیازهای جامعه و اولویتهای پژوهشی
- 3) ارج نهادن به جایگاه والای تحقیق و محققین
- 4) توجه به ترجمان دانش در تولید علم و خلق فناوری
- 5) حرکت در مسیر توسعه پایدار و عدالت اجتماعی

ماتریس SWOT

تحلیل محیط درونی مرکز

نقاط قوت:

- ✓ داشتن اساسنامه و برنامه راهبردی قبلی و برنامه جدید
- ✓ وجود منابع علمی در دسترس

- ✓ اختصاص مکان مناسب جهت ساختمان مراکز تحقیقاتی در دانشگاه
- ✓ وجود برخی تجهیزات آزمایشگاهی مرتبط با پژوهش در دانشگاه
- ✓ وجود اعضای هیات علمی جوان و با انگیزه برای شرکت در فعالیتهای پژوهشی
- ✓ وجود دوره های تحصیلات تکمیلی
- ✓ تفکیک معاونت تحقیقات و فناوری از معاونت آموزشی
- ✓ امکان جلب حمایت هیات امناء و هیات رئیسه دانشگاه
- ✓ وجود برنامه های توانمند سازی اعضای هیات علمی و پژوهشگران در دانشگاه
- ✓ داشتن ساختار و تقسیم کار مناسب
- ✓ همکاری با سایر مراکز تحقیقاتی دانشگاه از جمله مرکز تحقیقات آترواسکلروز و عروق کرونر، مرکز تحقیقات هیپاتیت ، مرکز تحقیقات زرشک و عناب و مرکز تحقیقات کیفی
- ✓ تخصیص گرنت پژوهشی به مرکز تحقیقات
- ✓ جذب نیروی شرکتی جهت فعالیت های اداری مرکز تحقیقات
- ✓ تصویب تور پژوهشی تحقیقات نظام سلامت در زیر مجموعه مرکز تحقیقات SDH
- ✓ وجود 3 مجله مصوب (2 مجله انگلیسی و 1 مجله فارسی) در دانشگاه
- ✓ وجود مرکز رشد و فناوری سلامت
- ✓ روابط دوستانه بین کارکنان و تصمیم گیری جمعی
- ✓ ارتباطات رئیس مرکز با ذینفعان استانی (دفتر امور بانوان استانداری، کمیته امداد، بهزیستی، آموزش و پرورش، شهرداری و)

نقاط ضعف:

- ✓ نیروی انسانی ناکافی و عدم وجود چارت سازمانی مصوب در مرکز تحقیقات
- ✓ بالا بودن حجم فعالیتهای آموزشی و اجرایی اعضای هیات علمی
- ✓ انگیزه ناکافی برخی از اعضای هیات علمی برای شرکت در فعالیتهای پژوهشی
- ✓ ناکافی بودن تولیدات علمی و عدم تولید مقالات داخلی و خارجی منتج از طرحهای مصوب مرکز تحقیقات
- ✓ عدم وجود ردیف مستقل بودجه برای مرکز تحقیقات
- ✓ نداشتن اتاق فکر در دانشگاه
- ✓ عدم توجه به انگیزه های کارکنان

✓ عدم نظارت کافی برنامه ها و کارکردهای اصلی مرکز

تحلیل محیط بیرونی مرکز

فرصت ها:

- ✓ امکان استفاده از روشهای مجازی در فرآیند های آموزشی و پژوهشی
- ✓ حمایت وزارت متبوع از مراکز تحقیقاتی
- ✓ وجود شرایط لازم برای اجرای فعالیتهای پژوهشی در تمامی زمینه های علوم پزشکی، محیط زیست، تحقیقات جامعه نگر و
- ✓ وجود مراکز متعدد علمی و صنعتی در سطح شهرستان برای همکاری های بین دستگاهی
- ✓ امکان جذب اعتبارات از سازمانهای جهانی نظیر WHO و UN

تهدیدها:

- ✓ افزایش هزینه های پژوهش با توجه به تورم کلی جامعه
- ✓ اثرات تورم احتمالی بر قدرت خرید خدمات توسط مردم و اثرات آن بر سلامت مردم
- ✓ عدم استقبال کافی بخش صنعت از پژوهش
- ✓ نامناسب بودن ساختار برای ترجمان دانش
- ✓ انجام تحقیقات موازی در سطح کشور
- ✓ کاهش سرمایه اجتماعی در دهه گذشته
- ✓ ضعف همکاری ذینفعان در ارائه داده ها
- ✓ مشکلات روبه وخامت محیط زیست از جمله آلودگی هوا، خاک، آب
- ✓ حجم بالای فعالیت های آموزشی اعضای هیات علمی و فرصت ناکافی برای انجام فعالیت های پژوهشی

موقعیت سازمانی:

مرکز SDH دانشگاه علوم پزشکی بیرجند در ارزشیابی سال 93 با کسب امتیاز 330/33 نسبت به سایر مراکز تحقیقاتی مصوب دانشگاه نمره ارزشیابی بالاتری را کسب کرده است و همچنین با توجه به اینکه این مرکز برای اولین سال ارزشیابی می شود نسبت به سایر مراکز تحقیقاتی SDH در موقعیت حفظ و نگهداری به سمت توسعه قرار دارد و به این معنی است که مرکز با تقویت بیشتر محیط درونی خود می تواند برنامه های توسعه ای طراحی و اجرا نماید.

تحلیل کارکردهای چهارگانه مدیریت پژوهش:

بر اساس اجزاء چهارگانه مدیریت پژوهش (تولید دانش، نشر، کاربست نتایج و پشتیبانی) مشخص می شود که بخشی از توانمندسازی درونی این مرکز بایستی به تقویت اجزاء مدیریت پژوهشی مرکز اختصاص داده شود. لذا اهداف راهبردی مرکز بر اساس این اجزاء طراحی می گردد.

اهداف راهبردی مرکز

حوزه ها	اهداف راهبردی	فعالیت ها
تولید دانش	افزایش کمی و کیفی پژوهش های کاربردی در زمینه عوامل اجتماعی موثر بر سلامت به میزان حداقل 20 درصد در سال و هدایت پژوهش ها در مسیر ترجمان دانش	تعیین اولویت های تحقیقاتی مرکز و برآورد هزینه هر تحقیق و جلب حمایت منابع مالی از مراجع خصوصی و دولتی
		برگزاری جلسات بارش افکار با حضور اعضای هیات علمی به منظور تعیین موضوعات مورد نظر برای تعریف یک مگا پروژه
		تدوین طرح جامع مرکز تحقیقات در راستای طرح های تحقیقاتی مرتبط با عوامل اجتماعی موثر بر سلامت
		حمایت از طرح ها و پایان نامه های تحقیقاتی اعضای هیات علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی در راستای اولویت های تحقیقاتی مرکز تحقیقات
		ارسال فراخوان جهت ارائه طرح های تحقیقاتی به سازمان های مرتبط با فعالیت های مرکز در سطح استان همکاری با سایر مراکز تحقیقاتی عوامل اجتماعی موثر بر سلامت در سایر دانشگاه ها به منظور انجام طرح های تحقیقاتی
	تشکیل شبکه پژوهشگران عوامل اجتماعی موثر بر سلامت در کشور	حمایت از طرح های تحقیقاتی مشترک با سایر مراکز تحقیقاتی در سطح دانشگاه
		مشارکت کلیه ذینفعان در تعیین اولویت های تحقیقاتی مرکز عوامل اجتماعی موثر بر سلامت
		شناسایی محققان داخل کشور دارای تحقیقات در زمینه عوامل اجتماعی موثر بر سلامت
		تدوین یک نظام نامه شبکه در جهت معرفی شبکه عوامل اجتماعی موثر بر سلامت از طریق موسسه ملی تحقیقات سلامت
		تعیین کارگروه های تخصصی در زمینه عوامل اجتماعی موثر بر سلامت
نشر	تشکیل تیم های تحقیقات دانشجویی و انجام حداقل 10 پروژه تحقیقات دانشجویی	تعیین و معرفی اولویت های تحقیقاتی مرکز برای دانشجویان از طریق کمیته تحقیقات دانشجویی
		دعوت از مسئول کمیته تحقیقات دانشجویی برای شرکت در جلسات مرکز و ایجاد هماهنگی برای انجام تحقیقات مشترک
		فراخوان انجام طرح های تحقیقاتی مرتبط با اولویت های مرکز جهت دانشجویان
		تشکیل گروه های تحقیقاتی دانشجویان
		برگزاری همایش های دوره ای جهت ارائه نتایج تحقیقات دانشجویان
	افزایش تعداد مقالات منتشر شده در مجلات معتبر داخلی و خارجی به میزان حداقل 2 درصد	شناسایی مجلات معتبر (ISI یا IF بالا) مرتبط با اولویت های تحقیقاتی مرکز
		ارائه تسهیلات جهت چاپ مقالات مانند مشاوره علمی (متدولوژی، آماری و مقاله نویسی) و خدمات اداری (تایپ، پیگیری و اصلاحات مقاله)
		تعیین محورهای همایش
		کسب آمادگی مرکز برای برگزاری و جلب مشارکت کلیه ذینفعان برای شرکت فعال در همایش
		اطلاع رسانی از طریق سایت مرکز، برگزاری ژورنال کلاب، رسانه های جمعی مانند روزنامه ها و صدا و سیما
اطلاع رسانی سیستماتیک در خصوص برون دادهای پژوهشی مرکز تحقیقات	برگزاری جلسات آموزشی بصورت ژورنال کلاب برای اعضای هیات علمی و دانشجویان در زمینه ارائه نتایج حاصل از تحقیقات مرتبط با عوامل اجتماعی موثر بر سلامت	
	تعیین نیاز جامعه متخصصین به کتب تخصصی و اولویت بندی برای نهایی کردن دو موضوع	
	نگارش پروپوزال برای تدوین کتاب ها و طرح کلی کتاب	
	تشکیل تیم نگارش، ترجمه همزمان آن و مذاکره با ناشر برای چاپ یا انتشار الکترونیک کتاب	
	چاپ و نشر کتاب های مرتبط با عوامل اجتماعی موثر بر سلامت	
کاربست نتایج	کاربست حداقل 50 درصد نتایج تحقیقات انجام شده در	گنجانیدن بند کاربرست نتایج در کلیه پروپوزال ها و ضرورت تعیین کاربرد برای نتایج هر تحقیق
		آموزش کلیه محققان در مورد روش های کاربرست نتایج

تدوین برنامه عملیاتی به کارگیری نتایج طرح های تحقیقاتی در انتهای هر طرح تحقیقاتی	سیاست ها، خدمات و آموزش مردم	
تشکیل تیم رسانه و تعیین اهداف و محتوای مطالب قابل رسانه ای شدن	اجرای برنامه های منظم برای اطلاع رسانی و جلب حمایت مرتبط با وظایف مرکز	
تشکیل جلسه با مسئولان رسانه و تنظیم برنامه حضور در رسانه های مکتوب، دیداری و شنیداری		
تعیین اولویت های تحقیقاتی و تخمین منابع و جلب حمایت از بخش های دولتی و خصوصی	تامین منابع مالی مرکز و افزایش 20 درصدی منابع مرکز	
افزایش حق التشویق چاپ مقالات تا میزان 20 درصد برای نویسندگانی که از آدرس مرکز جهت ارجاع استفاده می کنند (پس از اخذ مصوبه شورای پژوهشی دانشگاه)		پشتیبانی
تسهیل و پرداخت به موقع حق التشویق چاپ مقالات از طریق پیگیری امور مربوط به حسابداری توسط کارشناس مرکز	افزایش مشوق های غیر مالی و مالی برای تولیدات علمی با آدرس مرکز تحقیقات	
پرداخت نهایی هزینه های تحقیقاتی منوط به انتشار مقالات متناسب با هزینه طرح تحقیقاتی پس از اخذ مصوبه شورای پژوهشی دانشگاه		
معرفی و تشویق پژوهشگران برتر مرکز و اعطای گرنت و مشوق هایی نظیر فرصت مطالعاتی پس از اخذ مصوبه شورای پژوهش دانشگاه		
برگزاری کارگاه های متدولوژی، روش تحقیق، نرم افزارهای آماری، جستجوی پیشرفته و ..	افزایش توانمندی اعضای هیات علمی و کارکنان در راستای فعالیت های پژوهشی مرتبط با مرکز	
برگزاری کارگاه پروپوزال نویسی و مقاله نویسی		
تامین تسهیلات در زمینه شرکت اعضای هیات علمی و کارکنان در کارگاه های تخصصی کشوری		
بازدید از سایر مراکز تحقیقاتی مرتبط		
جذب دانشجوی دکتری پژوهشی		
تکمیل چارت تشکیلاتی مرکز متناسب با اهداف مرکز و تصویب آن توسط هیات امنای دانشگاه	توسعه ساختار تشکیلاتی و تجهیزاتی مرکز	
تامین تجهیزات شامل کامپیوتر، نرم افزار های مورد نیاز و تجهیزات پژوهشی مورد نیاز		
جذب و تامین نیروی انسانی خبره در مدیریت چرخه پژوهش مرکز تحقیقات		

بحث و پیشنهاد:

از آنجا که مرکز SDH یک مرکز نوپا می باشد و 3 سال از تصویب این مرکز توسط وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی می گذرد بنابراین برنامه راهبردی مشخص و منسجم نداشته و ارزیابی لازم در این زمینه صورت نگرفته است.

مهمترین دلایل این مساله عبارتند از:

1- ضعف در عملیاتی سازی، نبود نظام کنترل و پایش برنامه راهبردی مرکز

2- عدم شناخت کافی از عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت

3- عدم وجود منابع مالی و انسانی کافی

4- ضعف در پیگیری و برنامه ریزی سیاست گذاران برای تقسیم کار ملی

مشکل اجرایی نشدن برنامه ها و بی توجهی به آن بیماری مزمنی است که نیازمند شناسایی علل و ریشه ها است و لازم است حداقل موارد زیر به عنوان پیش نیاز حرکت بر مبنای برنامه راهبردی مرکز اتفاق افتد:

1- برگزاری جلسات منظم با مشارکت رئیس و اعضای هیات علمی و پژوهشگران مرکز و تصویب نهایی و تعهد در مورد دستیابی به اهداف

2- برگزاری جلسه با ریاست و معاونین دانشگاه و سایر ذینفعان از جمله وزارت خانه برای معرفی برنامه و جلب حمایت و ایجاد مالکیت برنامه در ذینفعان و تبادل موافقت نامه ها مرتبط برای اجرایی شدن برنامه

3- طرح و تصویب برنامه راهبردی و اولویت ها در هیات موسس مرکز و تعیین مسئول ارشد برای نظارت بر روند اجرای برنامه و ارزشیابی سالانه

4- تعیین اولویت های تحقیقاتی مرکز و تصویب نظام نامه " مدیریت پژوهش " مرکز

5- تعریف کلیه اهداف در قالب پروژه ها با همکاری سازمانهای ذینفع و پایش هر ماه یکبار برنامه با شرکت کلیه اعضا و حضور رئیس مرکز در سال اول و هر 3 ماه از سال دوم به بعد

6- مشخص نمودن افراد مناسب برای هر یک از مدیریت ها و گذراندن دوره های آموزشی مرتبط توسط این افراد

7- تخمین منابع مورد نیاز برای اجرای برنامه و جلب حمایت مالی برای تامین آن و بودجه ریزی سالانه مرکز بر مبنای برنامه عملیاتی سالانه

8- تصویب ساختار حقیقی یا مجازی مرکز در چهار سامانه: مدیریت ایده و برنامه (به عنوان واحد تحقیق و توسعه مرکز)، مدیریت تولید (واحدهای ارائه خدمت و اجرای پژوهش ها)، مدیریت پشتیبانی (مدیریت نیروی انسانی، بودجه، اطلاعات و تجهیزات)، مدیریت ارتباطات (رسانه، روابط بین المللی و ...).